

Conclusions

— Els virus són organismes presents en tots els hàbitats del món i infecten tots els organismes vius que han desenvolupat sistemes per conviure amb ells. Sistemes de vigilància mundial més eficaços que els actualment existents sobre la infectivitat de virus patògens com els coronavirus o altres com el de la grip i d'alerta sobre la seva expansió són necessaris per evitar efectes pandèmics com el present.

— La recerca i la vigilància sobre les patologies infeccioses, els seus organismes causants, els seus vectors, els seus tractaments i les seves vacunes no poden deixar de ser una prioritat en les polítiques de recerca i de salut, tant en els aspectes biològics com en els epidemiològics.

— En una pandèmia vírica ens cal conèixer les característiques i el cicle de vida del virus i dels seus hostes. Saber com, on, i en quines condicions prolifera i com i quan es transmet entre hostes que poden actuar de reservoris, entre altres. Hi ha una xarxa complexa de relacions. Les alteracions del medi natural augmenten la probabilitat d'aparició de brots epidèmics causats per virus que, sovint, poden ser nous per a la ciència.

— Ha estat demostrat que l'anàlisi i la predicció dels brots pandèmics necessita bones dades que haurien de definir-se de forma robusta a nivell mundial i procediments matemàtics transparents, així com processos tecnològics sensibles i eficients per a la diagnosi i el seguiment de la pandèmia.

— Factors característics de la nostra societat com la sobre població, l'acumulació de poblacions en megaciutats, la mobilitat extrema a l'interior de les ciutats o d'una part a l'altra del planeta i els intercanvis constants de productes, incloent productes vius, poden haver influït en l'expansió ràpida del virus. El concepte de *One Health* que lliga l'estat dels equilibris ecològics amb la salut humana hauria d'incorporar-se a la nostra cultura social i política.

— Un cop començada la pandèmia hi ha hagut una recerca de tractaments i vacunes de forma explosiva i, finalment, la producció de vacunes d'un nou tipus que han demostrat la seva eficàcia. En tots els casos no es poden rebaixar els nivells exigibles de seguretat i eficàcia o de condicions ètiques, ni tampoc el seguiment de les Bones Pràctiques en la recerca, que inclouen una comunicació veraç dels resultats, molt en particular al públic.

— En les condicions d'incertesa generalitzades que s'han produït, ha estat igualment necessari que els criteris d'ètica en la distribució dels tractaments hagin estat considerats i aplicats de manera estricta. El nombre de casos produïts en residències de gent gran necessita una anàlisi profunda del seu funcionament que implicaria repensar el model actualment existent.

— L'existència de mecanismes consultius a la comunitat científica i sanitària per part dels que han de prendre decisions ha demostrat la seva importància. Aquests mecanismes han d'existir en qualsevol moment i no tan sols en situacions d'emergència, i han d'esdevenir un procediment habitual en la presa de decisions política.

— Les epidèmies han estat una constant en tota la història humana de la qual tenim constància. Han estat resoltes mitjançant el mateix mecanisme d'aïllament dels infectats que ha estat utilitzat en el cas de la present pandèmia. Les lliçons de salut pública que ofereixen els casos històrics han de concretar-se en l'actualitat. A Catalunya és urgent el desplegament de l'Agència de Salut Pública prevista des de fa anys.

— El sistema sanitari a Catalunya ha resistit en un entorn de manca de previsió i d'efectius, gràcies a l'esforç del sistema sanitari. La pandèmia ha demostrat la necessitat urgent de repensar el sistema en termes de:

- finançament, que inclou el del Govern de la Generalitat en el seu conjunt;
- organització i coordinació del sistema;
- formació dels professionals;
- comunicació a tota la població.

— Els efectes de la pandèmia no es limiten a l'elevat nombre de morts produïdes; hi ha greus efectes de salut mental, sobretot pels efectes del confinament, que caldrà considerar i avaluar. Caldrà també reforçar l'acció contra la vulnerabilitat, les desigualtats i les bretxes socials i de gènere, així com promoure acords que incloguin totes les generacions, atenent tant la cura de l'envelliment com la promoció d'oportunitats per als joves.

— Els efectes econòmics han estat molt grans a causa de l'aturada produïda pel confinament de la població. Les mesures econòmiques preses han estat probablement necessàries, però representen un cost que només es pagarà mitjançant

un nou creixement econòmic. Catalunya i els Països Catalans en general hauran de fer servir tota la seva capacitat emprenedora per recuperar-se d'aquestes efectes, i el suport dels poders públics seguirà sent necessari.

— Ha aparegut l'exigència d'un replantejament dels valors com a societat, cosa que implica, entre molts altres aspectes, trencar els cercle viciós entre pobresa i vulnerabilitat; reomplir les bretxes de gènere i avançar decididament en matèries d'igualtat; posar la cura dels més vulnerables en el centre de la preocupació social; i bescanviar el pes i el prestigi social de les generacions establint alhora una aliança intergeneracional.

— La pandèmia ha posat a prova la cohesió social, factor decisiu de resiliència, així com el paper de la premsa i de les xarxes socials. Al costat del paper essencial del periodisme de serveis, la difusió contínua de notícies, veres o falses, i l'ús immoderat de l'opinió i l'expressió de tota mena de missatges han de ser objecte de revisió crítica.